

OTSUS

18.06.2025 nr 7-10/2025-010

Elering AS elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise ühtse metoodika muudatuste kooskõlastamine

1. Haldusmenetluse alustamine

Elektrituruseaduse (ELTS) § 38 lõike 2 järgi on süsteemihalduriks põhivõrguettevõtja, kellel on süsteemivastutus. Eesti Vabariigi territooriumil on põhivõrguettevõtjaks Elering AS (Elering).

ELTS § 38 lõikest 1 tulenevalt on süsteemivastutus kohustus tagada igal ajahetkel süsteemi varustuskindlus ja bilanss.

ELTS § 39 lõike 1 punktide 1, 3 ja 7 järgi on süsteemihalduri kohustusteks:

- 1) tagada süsteemi varustuskindlus kooskõlas elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirjaga;
- 3) kavandada ja juhtida tootmist süsteemis ning elektrienergia ülekannet põhivõrgus ja tarbimist, arvestades süsteemi tehnilisi võimalusi;
- 7) selgitada temale edastatud andmete alusel süsteemi bilansi ja bilansihalduri bilansi ning osta reguleerimisvõimsust ja bilansienergiat ning müüa bilansienergiat eesmärgiga tagada elektrituru tõhus toimimine ja süsteemi bilansi hoidmiseks tehtud kulutuste õiglane jagamine bilansihaldurite vahel kooskõlas ELTS-iga ja selle alusel kehtestatud õigusaktidega ning bilansihalduritega sõlmitud lepingutega.

ELTS § 39 lõike 6 järgi lähtub süsteemihaldur bilansilepingu tüüptingimusi välja töötades ja bilansienergia hinda kujundades võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõttest.

ELTS § 53 lõike 1 kohaselt kauplemisperioodil ELTS § 51 lõigete 1 ja 2 kohaselt bilansihaldurile müüdud või bilansihalduri müüdud bilansienergia hinna määrab ELTS-i ja bilansihalduriga sõlmitud bilansilepingu kohaselt süsteemihaldur pärast kauplemisperioodi lõppemist.

ELTS § 53 lõikest 2 tuleneb, et süsteemihaldur lähtub bilansiteenuse osutamisel komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artiklis 44 sätestatud põhimõtetest.

ELTS § 53 lõike 3 kohaselt võib süsteemihaldur bilansienergia hinna kujundamisel eelistada neid turuosalisi, kelle kauplemisperioodi bilansist kõrvalekalle on vastupidine kogu süsteemi bilansist kõrvalekaldele samal kauplemisperioodil, võrreldes turuosalistega, kelle bilansist kõrvalekalle samal kauplemisperioodil on samasuunaline kogu süsteemi bilansist kõrvalekaldega.

ELTS § 53 lõike 5 kohaselt süsteemihaldur avalikustab bilansienergia hinna ja bilansilepingu tüüptingimused oma veebilehel.

ELTS § 53 lõikest 6 tulenevalt süsteemihaldur töötab välja ja esitab Konkurentsiametile kooskõlastamiseks bilansiteenuse hinna arvutamise ühtse metoodika.

Komisjoni määruse (EL) 2017/2195, 23. november 2017, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (edaspidi ka EBGL või EBGL määrus)¹, artikkel 44 lõike 1 kohaselt arveldamisega:

- a) tuleb anda asjakohased majanduslikud signaalid, mis kajastavad tasakaalustamatuse olukorda;
- b) tuleb tagada, et tasakaaluarveldamisel lähtutakse hinnast, mis kajastab energia väärtust reaalsajas;
- c) tuleb anda tasakaaluhalduritele stiimul tagada tasakaal või taastada süsteemi tasakaal;
- d) tuleb hõlbustada tasakaaluarveldusmehhanismide ühtlustamist;
- e) tuleb anda põhivõrguettevõtjatele stiimul täita määruse (EL) 2017/1485 artiklite 127, 153, 157 ja 160 kohaseid kohustusi;
- f) tuleb vältida negatiivsete stiimulite andmist tasakaaluhalduritele, tasakaalustamisteenuse osutajatele ja põhivõrguettevõtjatele;
- g) tuleb soodustada turuosaliste vahelist konkurentsi;
- h) tuleb anda tasakaalustamisteenuse osutajatele stiimul pakkuda ja tarnida ühendavale põhivõrguettevõtjale tasakaalustamisteenuseid;
- i) tuleb tagada kõigi põhivõrguettevõtjate rahaline neutraalsus.

EBGL artikkel 44 lõike 2 kohaselt iga asjakohane reguleeriv asutus tagab kooskõlas direktiivi 2009/72/EÜ artikliga 37, et ükski tema pädevusse kuuluv põhivõrguettevõtja ei saa asjaomase reguleeriva asutuse kindlaksmääratud reguleerimisperioodil majanduslikku kasu ega kahju EBGL V jaotise 2., 3. ja 4. peatüki kohase arvelduse tulemusel ning et V jaotise 2., 3. ja 4. peatüki kohase arvelduse positiivne või negatiivne rahaline tulemus antakse edasi võrgu kasutajatele kooskõlas liikmesriigis kohaldatavate eeskirjadega.

EBGL artikkel 44 lõike 3 kohaselt võib iga põhivõrguettevõtja koostada ettepaneku luua lisaks tasakaaluarveldusele täiendav arveldusmehhanism, et katta tasakaalustamisvõimsuse hankekulud vastavalt EBGL V jaotise 5. peatükile, halduskulud ja tasakaalustamisega seotud kulud. Täiendavat arveldusmehhanismi kohaldatakse tasakaaluhaldurite suhtes. Selleks tuleks soovitatavalt võtta kasutusele nappusel põhineva hinnakujunduse funktsioon. Kui põhivõrguettevõtjad valivad mõne teise mehhanismi, peavad nad seda oma ettepanekus põhjendama. Kõnealuse ettepaneku peavad heaks kiitma asjakohased reguleerivad asutused.

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 14 lõike 1 kohaselt esitatakse haldusmenetluse algatamiseks haldusorganile vabas vormis avaldus (taotlus).

Taotluse menetlemise ajal kehtib Elering AS-ile Konkurentsiameti 10.01.2025 otsusega nr 7-10/2025-001 kooskõlastatud elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise ühtne metoodika (Metoodika).

2. Menetlusosaline

Elering AS, aadress Kadaka tee 42, 12915 Tallinn; äriregistri kood 11022625; e-post: info@elering.ee.

¹ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R2195-20220619>

3. Asjaolud ja menetluse käik

05.06.2025 esitas Elering AS (edaspidi *Elering*) Konkurentsiametile taotluse Metoodika muudatuste kooskõlastamiseks.

Elering viis läbi perioodil 30.04.2025 kuni 30.05.2025 Metoodika avaliku konsultatsiooni². Elering esitas Konkurentsiametile koos Metoodika muudatuste kooskõlastamise taotlusega ka avaliku konsultatsiooni raames laekunud tagasiside.

Elering toob taotluses välja, et Metoodika muudatus hõlmab Metoodika punkti 2.9 muudatust, mis näeb ette leevendusmeetme pikendamist: „*Süsteemihaldur rakendab 2025. aastal ajutise iseloomuga meetme, mille kohaselt katab süsteemihaldur bilansiteenuse väliselt kuni perioodini 31.12.2025 (k.a) võimsusjaotustulude kaudu 100% ulatuses kõik reguleerimisvõimsuste hankimise ja võimsusjaotuse ning neutraalsuse kulud (punktis 2.4.3.1, 2.4.3.2, 2.4.3.4 kulud) välja arvatud süsteemihalduri enda omanduses oleva avariioreservelektrijaama kulud, mis kaetakse võrgutariifi kaudu.*“

Kliimaministeerium on 02.05.2025 andnud Eleringile suunised³, mille kohaselt on energeetika- ja keskkonnaminister vastavalt 10.04.2025 valitsuskabineti arutelule teinud ettepaneku pikendada leevendusmeetme, mille kohaselt kaetakse kogu tarbijate ja tootjate tasakaalustamisvõimsuse hankimise kulu võimsusjaotustulust, kuni 31.12.2025. Leevendusmeetme rakendamiseks esitas Elering Konkurentsiametile taotluse Metoodika muudatuste kooskõlastamiseks.

4. Avaliku konsultatsiooni tulemused

Elering viis perioodil 30.04.2025 kuni 30.05.2025 Metoodika kohta läbi avaliku konsultatsiooni, mille raames laekus tagasiside kahelt turuosaliselt. Üks turuosaline on tagasisides avaldanud nõusolekut Metoodika muudatustega. Teine turuosaline on avaliku konsultatsiooni raames teinud ettepaneku muuta Metoodika punktis 2.6 sätestatud bilansiteenuse tasude tariifide avaldamisaega seniselt kahelt kuult enne tariifi rakendumise aruandeperioodi, kuuele kuuele. Sellist ettepanekut on põhjendatud (kokkuvõtvalt) vajadusega suurendada elektri tarnetega seonduvate tasude ettenähtavust ja jätta turuosalistele rohkem aega tasude muudatustest tingitud ümberkorralduste elluviimiseks.

Konkurentsiamet toob välja, et 05.06.2025 esitatud Metoodika muudatusettepanekud ei näe ette tariifide rakendumise etteteatamisperioodi muutmist. Kahekuulise tariifide rakendumise etteteatamisperioodi on Konkurentsiamet kooskõlastanud 05.04.2024 otsusega nr 7-10/2024-007 (Otsus)⁴. Konkurentsiamet on seisukohal, et kuna bilansiteenuse tasude tariifid ei ole Metoodika järgi bilansienergia hinnas ning bilansihaldurid ja avatud tarnijad hinnastavad tariifikomponendid edasi oma klientidele (tarbijad ja tootjad), peaks olema kaks kuud etteteatamise aeg ka turuosalistele piisav ning pigem tagama ajakohasema finantsneutraalsuse halduse Eleringi vaatest, mis on nõutud vastavalt EBGL-i artikli 44 lõike 1 punktile i ja lõikele 2. Tootmise ja tarbimise tariifi on võimalik elektrienergia eest esitataval arvel kajastada eraldiseisvalt muudest tasudest (nt eraldi real), mis võimaldab reguleerimisvõimsuse hankimisega seonduvad kulud edasi hinnastada tootjale ja tarbijale (vt ka Otsuse p-i 5), mis on kooskõlas ELTS-i § 53¹ lõikega 3.

5. Konkurentsiameti hinnang kooskõlastamiseks esitatud Metoodika muudatuste kohta

Konkurentsiamet töötas esitatud taotluse läbi ning leidis, et Metoodika muudatused on

² Kättesaadav: <https://www.elering.ee/node/3891>

³ Kättesaadav: <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=633a61d4-f57c-4025-8981-75f037b873f4>

⁴ Kättesaadav: <https://adr.rik.ee/ka/dokument/15240127>

põhjendatud ja taotlus kuulub rahuldamisele. Alljärgnevalt on välja toodud olulisim koostöölastamisele kuuluv Metoodika punkt:

Elering tegi ettepaneku muuta Metoodika punkti 2.9 järgmise sõnastusega:

„2.9. Süsteemihaldur rakendab 2025. aastal ajutise iseloomuga meetme, mille kohaselt katab süsteemihaldur bilansiteenuse väliselt kuni perioodini 31.12.2025 (k.a) võimsusjaotustulude kaudu 100% ulatuses kõik reguleerimisvõimsuste hankimise ja võimsusjaotuse ning neutraalsuse kulud (punktis 2.4.3.1, 2.4.3.2, 2.4.3.4 kulud) välja arvatud süsteemihalduri enda omanduses oleva avariioreservelektrijaama kulud, mis kaetakse võrgutariifi kaudu.“

Vastavalt EBGL-i artikli 3 lõige 1 punktile a on EBGL-i eesmärgiks tagada mittediskrimineerimine tasakaalustamisturgudel. Metoodika ettepaneku punktiga 2.9 kehtestatakse kuni 2025. aasta lõpuni täiendav leevendusmeede, mille raames kaetakse nii tootjate kui ka tarbijate kantav reservvõimsuste hankimise kulu võimsusjaotustulust. Konkurentsiamet on seisukohal, et eelnimetatud leevendusmeede on turugruppide (antud juhul tootjad ja tarbijad) osas läbipaistev ja mittediskrimineeriv, kuna leevendusmeedet rakendatakse turugruppide osas võrdselt.

Konkurentsiamet on seisukohal, et Metoodika muudatusettepanekud on kooskõlas EBGL määruses, sh artiklis 3 ja artiklis 44, sätestatud põhimõtetega, tagades bilansihaldurite ning tootjate ja tarbijate võrdse kohtlemise. Metoodika muudatused on turuosaliste huvisid silmas pidades leevendava mõjuga, turuosalisi soodustavad ning seejuures proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.

6. Kokkuvõte

Konkurentsiamet on üle vaadanud Eleringi poolt 05.06.2025 koostöölastamiseks esitatud Metoodika muudatusettepanekud ning on seisukohal, et muudatused ei ole vastuolus ELTS § 53 lõigetega 1, 2 ja 3, §-ga 53¹ ning arvestavad kehtivast seadusandlusest tulenevate alustega ja ei ole vastuolus EBGL-ist tulenevaga.

Metoodika muudatused on põhivõrguettevõtja ja bilansihaldurite õiguste ning kohustuste osas tasakaalus ning võimaldavad mõlemal poolel realiseerida nii seadusest kui lepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi. Samuti tagavad muudatused bilansihaldurite, tootjate ja tarbijate võrdse kohtlemise. Metoodika muudatused on turuosaliste huvisid silmas pidades leevendava mõjuga, turuosalisi soodustavad ning seejuures proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.

Arvestades eeltoodut ja tuginedes ELTS § 53 lõikele 6 ja § 93 lõike 6 punktile 6

otsustan:

koostöölastada Elering AS poolt 05.06.2025 Konkurentsiametile esitatud Elering AS elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise muudetud Metoodika täies ulatuses vastavalt käesoleva otsuse lisale 1.

Käesoleva otsusega mittenõustumisel on õigus otsuse või selle osa tühistamiseks esitada 30 päeva jooksul alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest vaie Konkurentsiametile või kaebus Tallinna Halduskohtule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisa:

Lisa 1: Elering AS elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise ühtne metoodika